

Bertolt Brecht

KALENDARSKE PRIČE

Priredio i pogovorom popratio
Jan Knopf

S njemačkoga preveo
Damjan Lalović

Zagreb, 2022.

AUGSBURŠKI KRUG KREDOM

U vrijeme Tridesetogodišnjeg rata jedan je švicarski protestant po imenu Zingli imao veliku štavionicu i trgovinu kožarskim proizvodima u slobodnom carskom gradu Augsburgu na Lechu. Bio je u braku s jednom Augsburžankom i s njom je imao dijete.

Kad su se katoličke snage primakle gradu, prijatelji su mu usrdno savjetovali da bježi, ali on se, bilo zbog toga što ga je zadržavala njegova mala obitelj, bilo zbog toga što nije htio dići ruke od svoje štavionice, nije mogao odlučiti na to da pravovremeno otputuje.

I tako je još uvijek bio u gradu kad su ga carske trupe zauzele na juriš, pa se navečer, dok se posvuda pljačkalo, skrivao u jami u dvorištu u kojoj je čuvao boje. Njegova žena trebala je s djetetom otići k rodbini u predgrađe, ali predugo se zadržala pakirajući svoje stvari, odjeću, nakit i posteljinu, te je odjednom, s prozora na prvom katu, ugledala rulju carskih vojnika kako ulazi u dvorište. Izvan sebe od straha, sve je ostavila i kroz stražnja vrata odjurila s imanja.

I tako je dijete ostalo u kući. Ležalo je u kolijevci u velikom predvorju i igralo se drvenom loptom koja je visjela na konopu zakačenom za strop.

U kući je bila samo još jedna mlada sluškinja. Bila je u kuhinji i pospremala bakreno posuđe kad je čula buku iz uličice. Jurnula je do prozora i vidjela kako s prvog kata kuće preko puta vojnici bacaju na ulicu svakojake ugrabljene predmete. Istrčala je u predvorje i baš je htjela uzeti dijete iz kolijevke kad je čula zvuk teških udaraca o kućna vrata od hrastovine. Obuzela ju je panika, pa je utekla uza stube.

Predvorje je začas bilo puno pijanih vojnika koji su sve porazbijali. Znali su da su u kući protestanta. Tijekom pretraživanja i pljačke, kao nekim čudom, nisu otkrili sluškinju, koja se zvala Anna. Rulja se razišla i Anna je, iskobeljavši se iz ormara u kojem je stajala, u predsoblju našla dijete, također neozlijeđeno. Žurno ga je privila uza se i s njim se iskrala u dvorište. U međuvremenu je pao mrak, ali dvorište je osvijetljivao crveni sjaj jedne kuće u blizini koja je gorjela, pa je užasnuta ugledala gazdino izmrcvareno tijelo. Vojnici su ga izvukli iz njegove jame i zatukli.

Tek je tada sluškinji postalo jasno kakva joj opasnost prijete ako je na ulici uhvate s protestantovim djetetom. Teška srca vratila ga je u kolijevku, dala mu da popije malo mlijeka, ljuljala ga dok nije zaspalo i zaputila se u dio grada u kojem je živjela njezina udana sestra. Oko deset navečer probila se, u pratnji sestrinog muža, kroz vrevu vojnika koji su proslavljali pobjedu ne bi li u predgrađu potražila gospođu Zingli, djetetovu majku.

Kucali su na vrata goleme kuće i netko ih je nakon poduljeg čekanja odškrinuo. Neki sitan starac, stric gospođe Zingli, provirio je kroz otvor. Anna je bez daha izvijestila da je gospodin Zingli mrtav, ali da je dijete u kući i da je neozlijeđeno. Starac ju je hladno pogledao svojim ribljim očima i rekao da njegova nećakinja nije više tu, a da on ne želi imati nikakva posla s protestantskim kopiletom. Potom je zatvorio vrata. Annin je šogor na odlasku vidio kako se na jednom prozoru pomaknula zavjesa i bio je uvjeren da je gospođa Zingli u kući. Očito se nije sramila toga da zaniječe svoje dijete.

Neko su vrijeme Anna i šogor bez riječi hodali jedno pokraj drugog. A onda mu je rekla da se želi vratiti u štavionicu i uzeti dijete. Šogor, smiren i valjan čovjek, prestrašeno ju je saslušao i pokušao je odgovoriti od te opasne zamisli. Što ona ima s tim ljudima? Nisu se čak ni pristojno ophodili s njom.

Anna ga je mirno saslušala i obećala mu da neće učiniti ništa nerazumno. No bezuvjetno je još htjela brzo baciti pogled u štavionicu da vidi je li s djetetom sve u redu. I htjela je onamo otići sama.

Bilo je po njezinom. Nasred uništenog predvorja dijete je spokojno ležalo u kolijevci i spavalo. Anna je umorno sjela pokraj njega i promatrala ga. Nije se usudila upaliti svjetiljku, ali kuća u blizini još uvijek je gorjela i bilo je dovoljno svjetla da sasvim dobro vidi dijete. Na malenom vratu imalo je sitan madež.

Nakon što je neko vrijeme, možda jedan sat, gledala dijete kako diše i cucla svoju malenu šaku, sluškinja je shvatila da je sjedila predugo i vidjela previše a da

bi sad mogla otići bez djeteta. S mukom je ustala, sporim pokretima umotala ga u laneni pokrivač, uzela ga iz kolijevke i s njim izašla iz dvorišta, bojažljivo se osvrćući poput osobe kojoj savjest nije čista, poput kradljivice.

Dva tjedna nakon toga, poslije dugog savjetovanja sa sestrom i šogorom, odnijela je dijete iz grada u selo Großaitingen, gdje je živio njezin stariji brat. Seosko imanje pripadalo je ženi, on se samo priženio. Bili su se složili da bi možda samo bratu trebala reći tko je dijete, jer mladu seljanku nikad nisu upoznali i nisu znali kako bi primila tako opasnog mladog gosta.

Anna je došla u selo oko podneva. Njezin brat, njegova žena i služinčad sjedili su za ručkom. Nisu je loše primili, ali jedan pogled na njezinu šogoricu potaknuo ju je da dijete odmah predstavi kao svoje. Tek nakon što im je ispričala da njezin muž radi u mlinu u jednom udaljenom selu i da je očekuje ondje s djetetom za nekoliko tjedana, seljanka je postala srdačnija i djetetu je iskazano primjereno divljenje.

Poslijepodne je s bratom otišla u šumarak skupiti drva. Sjeli su na panjeve i Anna mu je rekla istinu. Vidjela je da nije zadovoljan situacijom u kojoj se našao. Njegov položaj na imanju nije još bio na čvrstim nogama i od srca je pohvalio Annu zbog toga što je prešutjela istinu pred njegovom ženom. Bilo je jasno da se ne uzdaje u bogzna kako širokogrudno držanje svoje mlade žene prema protestantskom djetetu. Htio je da nastave s obmanom.

No to na dugi rok nije bilo lako.

Ana je pomagala u žetvi i s vremena na vrijeme, trčeći uvijek iznova od polja do kuće, bavila se “svojim” djetetom dok su se drugi odmarali. Mališan je dobro napredovao, čak se i udebljao, smijao se čim bi vidio Annu i svom se silom trudio dići glavu. No onda je došla zima i šogorica je počela postavljati pitanja o Anninom mužu.

Ništa nije priječilo da Anna ostane na imanju, mogla im je biti od koristi. Nevolja je bila u tome što su se susjedi pitali o ocu Anninog dječaćića, jer nikad nije došao vidjeti kako je. Ako ne bude mogla pokazati oca svojeg sina, imanje će ubrzo sigurno postati predmet ogovaranja.

Jedne nedjelje ujutro seljak je upregnuo konje u kola i glasno pozvao Annu da pođe s njim po tele u susjedno selo. Dok su se drmusali onamo, rekao joj je da je tražio muža za nju i da ga je našao. Radilo se o nasmrt bolesnom seljaku s malo zemlje, koji je jedva mogao podići ispijenu glavu s prljave plahte kad su njih dvoje ušli u njegovu nisku kolibu.

Bio je voljan oženiti se Annom. Kod uzglavlja je sjala starica žutog tena, njegova majka. Trebala je dobiti stanovitu naknadu za uslugu koju će učiniti Anni.

Posao je dogovoren za deset minuta, pa su se Anna i njezin brat mogli odvesti dalje i kupiti ono tele. Brak je sklopljen krajem istog tjedna. Dok je svećenik mrmljao obred vjenčanja, bolesnik ni jedan jedini put nije usmjerio staklast pogled prema Anni. Njezin brat nije imao nikakve dvojbe da će za nekoliko dana imati smrtovnicu. Onda će reći da je Annin muž i djetetov otac

Kazalo

Augsburški krug kredom	5
O židovskoj kurvi Marie Sanders	23
Dva sina	25
Budina prispodoba o kući u plamenu	29
Eksperiment	31
Ulm 1592.	45
Krivovjerčev kaput	46
Dječji križarski pohod 1939	57
Cezar i njegov legionar	64
Ćilimari Kujan-Bulaka odaju počast Lenjinu	85
Vojnik iz La Ciotata	88
Pitanja radnika koji čita	91
Ranjeni Sokrat	93
Moj je brat bio pilot	113
Nedostojna starica	114

Legenda o nastanku knjige <i>Tao te ching</i> na Lao-tzuovom putu u emigraciju	121
Priče o gospodinu Keuneru	125
Pogovor (Jan Knopf)	145